

Ο ΤΟΣΚΑΝΙΝΙ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ

τό κ. ΚΙΜ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Ο Τοςκανίνι

Βράδυ, ώρα 9. 'Ανάστατος απ' άκρου εις άκρου η Ιταλία. Οι Ιταλικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, και τών γειτονικών άκόμη χωρών επί ήμέρες άγγέλλουν τό έξαιρετικό γεγονός. "Όλοι οι Ιταλοί προσηλωμένοι στό ραδιόφωνα τούς άναμένουν με χτυποκάρδι. Μα τί τό έξαιρετικό συμβαίνει λοιπόν άπόψε;

Ο Τοςκανίνι, ό μεγαλύτερος μάεστρος τού κόσμου όπως τόν άποκαλούν οι 'Ιταλοί, θά διευθύνη ύστερα από είκοσι έπτά χρόνια άπόστασις τήν όρχήστρα τού «Λά Φενίτσε» τής Βενετίας.

Διπλές σειρές οι πλούσιες ιδιωτικές γόνδολες μέ τά πολύχρωμα στρωσίδια τους, μέ τούς γονδολιέρους ντυμένους μέ τίς φιοριέντες τους στολές, κυρίες μέ» τά βελούδα, τά μετάξις, τίς δαντέλλες, τίς πολυτέλειες γόνδες, μέ βαρύτητα κοσμητικά, όλος ό πλοήτος τής βενετσιάνικης άριστοκρατίας, όλοι οι έπίσημοι, 'Ιταλοί και ξένοι, παραλαύουν και συναθροούνται στό κανάλια γιά νά πλησιάσουν στό κατάφορο θέατρο. 'Ο Τοςκανίνι είνε τό 'Ινδαλμα τών 'Ιταλών, ένα είδος θανάτου ήρωας. Και δικαίως, διότι ό άνθρωπος αυτός έκτός τής μεγίστης άξίαις του ως μουσικό άπεδείχθη και κάλλιστος πατριώτης μέ γενναία καρδιά. Στάς έννέα και δέκα πέντε εμφανίζεται ό Τοςκανίνι, άκόμη ζωηρός και εύκίνητος παρ' όλα τά 83 χρόνια του. Τόν ύποδέχεται καταγιγμώς χειροκροτημάτια. 'Αλλά ό μεγάλος μάεστρος είνε μετρίοφρων άρπάζει γρήγορα τήν μπαγκέτα του και άρχίζει άμέσως.

Τώρα όλοι σασπίνουν και άκούνε μέ εύλάβεια. Και παραλαύνει σειρά εικότων μ' έντονα χρώματα, γιατί ό Τοςκανίνι έσυγραφίζει κυριολεκτικώς διτι έρμηνεύει. Κάτω από τήν μαγκή του μπαγκέτα όλα γίνονται ανάλαφρα, εύκίνητα, βροσερά, βιασυγή και κρυστάλλινα. Και είνε άπόλαυσις τού αυτίου και τού πνεύματος ν' άκούει τίς σταθερές άρμονίες τού νεοκλασσικού Κερούμινι εις τήν εισαγωγή τού «'Ανακρόντος». Τό άκροατήριον άρχίζει τά χειροκροτήματα, αλλά ό Τοςκανίνι τά διακόπτει και άττακάρει αφημιδίως τό «πραγματικό ανάγλυφο» τής έκτης συμφωνίας τού Μπετόβεν (ποικιμηνική), μετά τό τέλος τής όποιας ό κόσμος άσυγκράτητος πιά βιάζει ήτο διάλειμμα, έξέσπασε έν άλλοφροσύνη εις χειμαρρώδεις έπιδοκιμασίας, άποθεώσας κυριολεκτικώς τό γηραιό μάεστρο.

Και ή άπόλαυσις έξακολουθεί. Μεταφέρει τό ήλεκτριζόμενο κίνητηριό του μέ τήν άπείρητη ένορχη-

στρική εύγένεια τών Εολλίδες τού Φράνκ εις τούς άρχαίους χρόνους, στήν Αιολίδα, τής όποιας ή διάλεκτος έθωρείτο ή γλυκύτερα τής άρχαίας «'Ελλάδος, και από εκεί μέ τήν εύπλαστη μουσική τού Σμέτανα, στό λικνίσμα τόυ ποταμού Μολντάβα και ύστερα στήν χαρούμενο ήχηρό κι' αίσθησιακό Δόν Ζουάν τού Στρώου, γιά νά τελειώση ένδόξως μέ θριαμβευτική εισαγωγή τών «'Αρχιτραγουδιών τής Νυρεμβέργης» τού Βάγνερ στό τέλος τής όποιας κυριολεκτικώς πήγε νά πύση τό θέατρο από τίς έπευφημίες και τά χειροκροτήματα.

Σημειώτεον διτι άνάμεσα στό δύο μέρη τού προγράμματος έγινε πολύ μεγάλο διάλειμμα, κατά τό όποιον γνωστοί κριτικοί ώμίλησαν περί Τοςκανίνι, ανάλυσαντε τό έργο του. Διά νά καταλάβετε σέ πού βαθμόν οι 'Ιταλοί έχουν πεποίθησι στή μουσική άνωτερότητά του, παραθέτω τόν έξης διάλογο. Ένας άπληροφόρητος ένός ρώτης: «Μά είνε ή όρχήστρα τού «Φενίτσε» καλή, εις τό ύφος τών περιστάσεων;» Και ό 'Ιταλός έν άγανακτήσει: «Γιά νά δεχθή ό Τοςκανίνι νά τήν διευθύνη δέν μπορεί παρά νά είνε περίφημη». Και πράγματι ήτο περίφημη, διότι δέν ήτο ή όρχήστρα τού Φενίτσε αλλά ή τών Συμφωνικών Συναυλιών τής Σκάλας τού Μιλάνου.

Ο Τοςκανίνι όηρήξεν από τούς πρώτους και τούς πιο άπόνδυνους έχθρους τού φασιστικού καθεστότος Πνεύμα έλευθερο, δέν μπορούσε νά ύποταχθί στό ζυγό. Κι' αυτό άλλωστε όηρήξεν ή άφορητή τής διαγραφής τού όνόματός του προσωπικός από τόν Μουσολίνι, έκ του καταλόγου τών ύποψηφίων διά τήν 'Ακαδημία τής 'Ιταλίας. Τόν άντιφασισμό του έπέτεινε ό δίκαιος θάνατος τού έπιστοθίου φίλου του και κάλλιστου μουσικού Γκαλιανίνα, διευθυντού τού Κονσερβατόριου τού Μιλάνου, Ιβρυτού τού «Σαλόνε Ντεϊ Κοσταρτί ντελ Κασερβατόριο». Ο Γκαλιανίνα κατηγορήθη άδικώς από τούς άνθρώπους τού Μουσολίνι διτι κατεχράσθη γενναία ποσά προοριζόμενα γιά τήν έποικευή τής αίσθήσης τών συναυλιών. Κατόπιν τούτου ή κυβέρνησις διέταξε άνακρίσεις εναντίον του. Ο φιλότιμος όμως μουσικός, μη δυνήθεις ν' άνεχθί τήν άδικη προσβολή ήτόκτονήσε κρεμασθείς από τόν έξώστη τής άνεγειρομένης οικίας του. Τό φρικτό θέαμα τού αιαρούμένου φίλου του έκαμε όδυνηρήν έντόπισιν στόν μεγαλόχουρο μάεστρο. Τέλος ή τρίτη άφορητή τής όριστικής πλέον κεκρυμμένης έχθρότητός του πρός τόν φασισμό όηρήξεν τό γνωστόν επεισόδιον συμβάν έν Βολογία σέ μία συναυλία πού δόθηκε εις μνήμη τού Μαντινιέλλι όπου πρό τής έπιμόνου άπατήσεως τού τοπικού άρχηγού φασίστα νά έκτελήση τόν φασιστικό ύμνο «Τζοβίντστας ήρνήθη, δεχθείς Ισχυρό ράμπια παρ' αυτού. Έκ τής έπιβουσίης συρράξας τόν έρωσεν ό μεγαλόσωμος και χειροδύναμος σωφέρ του, ό όποιος έν τέλει τόν έσπρωξε στό ατόκνηιτό του και έθρυμεν όλοταγώς. Η συναυλία έματαιώθη.

Ο Τοςκανίνι έμεινε άκόμη δύο έως τρία χρόνια στήν 'Ιταλία και κατά τό 1929 έφυγε στήν 'Αμερική τελείως άπογοητευμένος από τήν κατάστασι τής πατρίδος του. Έπιτοήθει μόνον τό 1947. Στήν Βενετία είχε 27 χρόνια νά διευθύνη γι' αυτό τού έκαναν τέτοια ύποδοχή εκεί. Έννοείται διτι διεθύνε άπολύτως δωρεάν.